

Vereniging Comité Behoud Lucasbolwerk

p/a Hieronymusplantsoen 9

3512 KV Utrecht

lucasbolwerk@lucasbolwerk.nl

www.lucasbolwerk.nl

Handelsregister KvK nr. 30202541

Postbank 3242156

**Comité Behoud
Lucasbolwerk**

Het College van B&W van Utrecht
t.a.v. mevr. K. Koelman, projectmanager
Afd. SO / Projectmanagementbureau
Postbus 8406,
3503 RK Utrecht

Utrecht, 13 september 2012,

Geachte mevrouw Koelman,

Naar aanleiding van de informatiebijeenkomst inzake de beoogde ondergrondse fietsenstalling Lucasbolwerk op 29 augustus 2012, geven wij hiermee onze reactie. Zoals door u gevraagd sturen wij de reactie per e-mail.

Vereniging Comité Behoud Lucasbolwerk (CBL) is gekant tegen de bouw van een ondergrondse fietsenstalling onder het Lucasbolwerk, omdat:

- de bouw en aanwezigheid van de fietsenstalling een verdere aantasting van het leefmilieu en de leefbaarheid van de omgeving betekent; wij achten dit ten principale strijdig met artikel 21 van de Grondwet;
- de bouw en de exploitatie van de fietsenstalling een blijvende aantasting van het beschermd parkmonument vormt en daarbij tijdens de bouwfase het beschermd parkmonument voor het normale gebruik onbruikbaar is;
- de bouw van de fietsenstalling niet kan plaatsvinden zonder het creëren van onaanvaardbaar hoge veiligheidsrisico's voor over de Lucasbrug/Lucasbolwerk passerende fietsers en voetgangers; en
- de bouw van de fietsenstalling ernstige hinder of overlast oplevert voor de op het Lucasbolwerk gevestigde bewoners en bedrijven/organisaties.

Hieronder wordt ons standpunt nader toegelicht.

Allereerst maken wij gebruik van de gelegenheid te wijzen op enkele onvolkomenheden in het verslag van de informatiebijeenkomst ondergrondse fietsenstalling op 29 augustus 2012:

- in het gemelde aantal aanwezige geïnteresseerden is een aantal gemeentefunctionarissen (i.c. gemeenteraadsleden) meegerekend. Wij hebben er 7 geteld;
- verslag en presentatie (bladzijde 2) komen niet overeen voor wat betreft de capaciteit van de fietsenstalling. In de presentatie werd de huidige behoefte bij volle bezetting op 290 bepaald en bij uitbreiding naar 365). In het verslag wordt alleen het getal voor een hele drukke avond genoemd (400). En 500 bij het veronderstelde toenemende fietsgebruik;
- op bladzijde 4 stelt de heer Verheugen een vijftal vragen. De laatste zin van de vijfde vraag luidde, anders dan het verslag aangeeft: Hoe wordt deze gehandhaafd;

- op bladzijde 5 uit de heer Wagenaar zich positief over, zoals het er staat, een ondergrondse fietsenstalling. De heer Wagenaar uitte zich echter positief over een fietsenstalling, zonder de toevoeging 'ondergrondse';
- in antwoord op een vraag van de heer Van Schie van de VVD (bladzijde 5) werd geantwoord dat een ondergrondse autogarage niet kan worden aangelegd zonder binnen de boomkroonprojecties te komen. Het verslag spreekt echter van protecties;
- op de opmerking van de heer Bosgra (blz. 6) over het niet plaatsen van informatie op de website ter voorbereiding op de bijeenkomst, werd geantwoord dat de inkt van de stukken nog nat was en de documenten daarom die dag pas op de website zijn geplaatst (Terzijde: Dat is ten dele niet waar. Het rapport van Goudappel Coffeng over de fietstellingen dateert van 20 juni 2012 en het rapport Capaciteits- en parkeerdrumetingen is van 12 juli 2012 en is na de informatieavond, op 5 september 2012 gewijzigd.);
- gedurende de informatiebijeenkomst hebben verschillende aanwezigen hun zorgen geuit over de huidige verkeerssituatie tussen de Wittevrouwenbrug en de hoek Lucasbolwerk/Nobelstraat en de gevolgen die een eventuele toename van aanvullende en/of afwijkende fietsbewegingen teweeg zouden brengen. De verschillende reacties waarin deze zorgen zijn geuit zijn niet in het verslag opgenomen;
- de vraag van de heer Bosgra naar het probleem dat ontstaat als, zoals voorgesteld, de nooduitgang van de fietsenstalling midden in de logistieke route tussen pontons in de Stadsbuitengracht en de bouwput v.v. gebouwd wordt, is in zijn geheel niet in het verslag opgenomen. De heer Bakker van Van Hoogevest gaf in zijn reactie aan dat hier geen problemen te verwachten zijn, omdat er voor beide (logistieke route en bouwen van de nooduitgang) voldoende ruimte is tussen het fietspad en de schouwburg. (Terzijde: na waarnemingen ter plekke betwijfelen wij dat ten zeerste. Bovendien gaat de heer Bakker eraan voorbij dat er behalve een fietspad ook een trottoir aanwezig is waarlangs de schouwburgbezoekers die een auto in de Kruisstraat of elders aan de buitenzijde van de Stadsbuitengracht parkeren, zich naar en van de schouwburg verplaatsen.) De heer Bakker gaf aan dat alleen bouw personeel van de logistieke route gebruik maakt.

Mevrouw Lommen gaf aan (bladzijde 2 van het verslag) dat nadat het college heeft besloten, het plan nogmaals zal worden voorgelegd, en wel 'aan de buurt'.

In deze uitspraak zitten twee elementen die o.i. niet in de haak zijn:

- Op voorhand is kennelijk besloten het plan door te zetten, ongeacht dat wat er aan reacties en zienswijzen naar voren is/wordt gebracht. Dat betekent dat de noodzakelijke belangenafweging niet serieus plaatsvindt, dat betekent een bevooroordeelde houding van het bestuursorgaan.
- Het Zocherplantsoen en de delen daarvan vervullen een stedelijke functie (onder meer blijkend uit de trimrondjes van o.a. de elders in de stad wonende burgemeester, van Zonnenburg tot Lucasbolwerk). Het is dan onjuist om het plan exclusief 'aan de buurt' (ongedefinieerd) voor te leggen. Het fenomeen buurt wordt bovendien heel krap geïnterpreteerd, waardoor veel mensen die in de buurt op 250 meter afstand van het Lucasbolwerk wonen niet voor de informatieavonden i.z. schouwburguitbreiding en de ondergrondse fietsenstalling werden uitgenodigd.

Er zijn functionele uitgangspunten voor de fietsenstalling en voor de ruimtelijke inpassing daarvan benoemd, en randvoorwaarden "tijdens de bouw" (voor tijdens de bouw zal bedoeld zijn).

Gemist worden randvoorwaarden met betrekking tot:

- leefmilieu en leefbaarheid (de overheid heeft op dit punt namelijk een grondwettelijke taak);
- het behoud van het beschermd parkmonument;
- *maatschappelijk* draagvlak;
- overige omgevingsgevolgen voor bouw, aanwezigheid van de stalling en de exploitatie;
- bouwkosten;
- exploitatiekosten;
- bouwlogistiek;
- veiligheid tijdens bouw en exploitatie (deze zitten deels in het wettelijk kader, maar een limitatieve opsomming daarvan en een opsomming van de vanuit beleidsvrijheid te definiëren randvoorwaarden zou voor de inzichtelijkheid wenselijk zijn).

Wij staan achter de aanbevelingen van de Fietsersbond. Deze dienen beschouwd te worden als deel van onze reactie. Van de Fietsersbond vernamen wij dat het rapport verleden week per e-mail aan u is toegestuurd en dat het te vinden is op:

<http://www.fietsersbondutrecht.nl/uploads/fietsparkeren/20120627%20Fietsparkeren%20bij%20de%20schouwburg.pdf>.

Prof. Dr. J.M. van Winter heeft u per e-mail van 7 september 2012 gewezen op complicerende eigenschappen van de bodem. Naar onze opvatting dient deze deskundige waarschuwing serieus onderzocht te worden. Wij staan achter die waarschuwing. De waarschuwing dient beschouwd worden als deel van onze reactie.

Op 8 juni 2012 stuurde CBL per e-mail aan de leden van de Raad en in afschrift aan B&W een voorlopig overzicht van bedenkingen bij het plan de stadsschouwburg ondergronds uit te breiden. Grosso modo gelden deze bedenkingen ook voor het plan met betrekking tot de ondergrondse fietsenstalling. U gelieve deze bedenkingen als hier ingevoegd te beschouwen. De tekst is als bijlage bij deze mailbrief gevoegd.

Op 11 juli 2012 heeft CBL bij B&W een WOB-verzoek ingediend dat tot dusver geheel onbeantwoord is gebleven, ondanks dat gevraagd werd om zo spoedig mogelijk een tussenbesluit te nemen en die documenten te verstrekken die min of meer onder handbereik zijn (wat – mede gelet op de aangenomen aanbevelingen volgend op het rekenkameronderzoek '*Gaten in het geheugen*' - bijna alles moet zijn daar het project lopende is). De documenten/informatie die het WOB-verzoek moeten opleveren hebben voor CBL mede de functie van informatiemateriaal voor onder andere het plan voor de bouw van een ondergrondse fietsenstalling onder het Lucasbolwerk. Door de (fictieve) weigering het WOB-verzoek te beantwoorden plaatst B&W CBL in een nadelige positie, verhindert B&W CBL zich goed voor te bereiden op het ten volle gebruik maken van zijn reactiemogelijkheid. CBL beschouwt deze handelswijze van B&W als strijdig met de beginselen van behoorlijk bestuur. CBL behoudt zich dan ook het recht voor op later tijdstip de reactie aan te vullen.

In de vergadering van de commissie Stad en Ruimte van 2 december 2010 gaf wethouder Lintmeijer aan dat er verschillende ontwikkelingen spelen met betrekking tot het weghalen van parkeerplaatsen in het Zoicherplantsoen, de verkeerssituatie op de Lucasbrug en de entree van de Blauwe Zaal. De wethouder gaf vervolgens aan het vraagstuk van de fietsstallingscapaciteit vooral in samenhang met de eerste twee zaken bekijken.

Wij dringen er op aan dat de wethouder in een eventuele volgende planversie aangeeft welke feiten en overwegingen bepalend zijn geweest voor het varen van de koers die nu gevaren wordt.

B&W heeft op 4 maart 2008 besloten de directeur SO op te dragen binnen de "aanpak fietsparkeren Binnenstad" een haalbaarheidsonderzoek te doen naar een afdoende voorziening voor het fietsparkeren rond de Stadsschouwburg.

Wij dringen er op aan dat in een bijlage bij een eventuele volgende planversie het rapport van het op deze opdracht volgend onderzoek integraal wordt opgenomen, dan wel een weblink wordt opgenomen naar de *exacte* gemeentelijke webpagina waarop het integrale rapport te vinden is.

Het gemeentelijk document *Verkenning Ondergrondse Fietsenstalling Lucasbolwerk*, van 28 augustus 2012, noemt op bladzijde 3 categorieën van fietsers die hun fiets op of zeer nabij het Lucasbolwerk stallen. Uit eigen waarnemingen en op grond van mededelingen van buurtbewoners die ook waarnemingen hebben gedaan, zien wij een grote extra categorie, namelijk personen die op het Lucasbolwerk de bus in- of uitgaan en nabij de bushalte hun fiets stallen of ophalen.

Deze categorie zien wij zeer magertjes in de stukken behandeld (op blz. 3 ontbreekt die om te beginnen al), waardoor ook het effect van het gedrag niet in de overwegingen is verwerkt. Dit heeft een grote impact op het *feitelijke* gebruik van de beoogde fietsenstalling.

Deze fietserscategorie herbergt zeer velen die in de spitsuren op het nippertje de bus halen. Daardoor nemen fietsers over het algemeen niet de moeite hun fiets een ordentelijke plaats te geven. Voor zover deze fietsers uit de binnenstad afkomstig zijn en naar het Lucasbolwerk zouden moeten oversteken om hun fiets daar ondergronds te stallen, staan zij voor de opgave niet in conflict te komen met vijf rijen verkeer. De fietsersrij waar zij zelf uitstappen, een rij auto's, twee rijen bussen en aan de overzijde van de straat opnieuw een fietsersrij. Te voet is het al een hele opgave om over te steken, met de fiets aan de hand nog meer.

De fietsers die vanaf de Lucasbrug komen aanrijden hebben in de middag/avondspits dezelfde opgave, zij het dat alles in omgekeerde richting verloopt.

Uit gesprekken met een aantal van hen weten wij dat zijzelf inschatten hun gedrag niet te veranderen indien en zodra de beoogde ondergrondse fietsenstalling er is. Goudappel Coffeng heeft op dit punt ook vermoedens van dezelfde strekking.

De gemeentelijke overheid is gehouden om een zorgvuldige belangenafweging te maken en bij ingrepen, meerdere alternatieven te ontwikkelen (dus dit niet op voorhand afwijzen) en draagkrachtig beredeneerd de minst bezwaarlijke oplossing te kiezen.

De 'Argumenten voor de realisatie van de ondergrondse fietsenstalling Lucasbolwerk', op blz. 15 van de Verkenning Ondergrondse Fietsenstalling Lucasbolwerk, van 28 augustus 2012, luiden:

- 1 Sluit aan op de ambitie om op strategische locaties bewaakte openbare stallingen te realiseren
- 2 Biedt een oplossing op één van de 6 plaatsen met hoge fietsparkeerdruk in de Binnenstad
- 3 Kwaliteitsimpuls openbare ruimte (Zocherpark)
- 4 Kwaliteitsimpuls Stadsschouwburg
- 5 Invulling van fietsparkeernorm voor bouwplannen
- 6 Toekomstbestendige parkeeroplossing
- 7 Vergroten van de bereikbaarheid en veiligheid bij de Stadsschouwburg
- 8 Aansluiting op Hoofd fietsnetwerk, Singelstructuur én OV
- 9 Er is geen alternatieve parkeeroplossing op deze locatie.

Ad 1. Dit geeft geen grond om het beschermd monument aan te tasten. Een niet-valide argument.

Ad 2. Dat is maar zeer de vraag, zie onze opmerkingen hierboven over de door u vergeten categorie fietsers die vanaf of tot het Lucasbolwerk de bus gebruikt.

Ad 3. Dit is architecten-new-speak. De meest vreselijke dingen worden als kwaliteitsimpulsen voorgesteld. Het in opdracht van de gemeente samengestelde rapport van Ecologisch Adviesbureau Maes / Albers Adviezen (deskundigen in optima forma) over het Singelplantsoen geeft geen enkele indicatie dat de voorgenomen ingreep het Singelplantsoen ter plaatse van het Lucasbolwerk verbetert. Integendeel. Daarnaast is het vastgesteld beleid om de kenmerken van Zochers werk zoveel mogelijk te herstellen. De voorgenomen ingreep is hieraan contrair. Er wordt een zeer zichtbaar, niet-verplaatsbaar object in het park geprojecteerd, om *een deel van* de gemakkelijk verplaatsbare fietsen weg te kunnen krijgen. Het argument is niet-valide.

Ad 4. De stadsschouwburg krijgt hierdoor geen extra kwaliteiten. Het enige dat gezegd kan worden is dat toezicht op de gestalde fiets voor sommige bezoekers van de schouwburg prettiger is. Hetzelfde kan echter bereikt worden met het voorstel van de Fietsersbond, tegen zeer geringe kosten.

Ad 5. Dit verwijst naar het wettelijk kader. Over alternatieven uit de Verkenning zich in het geheel niet. (Het vaststellen dat fietstallen in bestaande panden een lastige opgave is niet het uitwerken van alternatieven. Met bijvoorbeeld Unitas, eigenaar van twee grote panden aan het Lucasbolwerk, is helemaal niet gesproken.)

Ad 6. Bestand zijn tegen de toekomst, is o.i. een niet-valide argument. De toekomst is niet eens deugdelijk geschetst. Er is slechts een niet onderbouwde en niet-gekwantificeerde verwachting uitgesproken dat het aantal te stallen fietsen op het Lucasbolwerk groeit. Het is verre van vaststaand dat de schouwburg wordt uitgebreid, het effect van de andere 5 te realiseren grote fietsenstallingen is niet doorgerekend en evenmin dat van te creëren buurtfietsenstallingen

De door de Fietsersbond voorgestelde oplossing maakt evenzeer aanspraak op het predicaat toekomstbestendig.

Ad 7. De stadsschouwburg is prima bereikbaar, ook zonder fietsenstalling en ook met de door de Fietzersbond voorgestelde goedkope en eenvoudige oplossing. Afgaande op rapporten van het door u genoemde CROW is juist de veiligheid bij ondergronds stallen altijd een punt van extra zorg. Dit pleit in de richting van niet-ondergronds stallen.

Ad. 8. Hier de fietser-OV-gebruiker toch één keer schimmig om de hoek kijken. Door de fiets ondergronds te stallen wordt de aansluiting op het OV niet beter, omdat er niet in het park gefietst mag worden is de aansluiting op de singelstructuur ongewenst en irrelevant en de fietsen zoals ze nu gestald worden hebben al aansluiting op het hoofdfietsnetwerk. Al met al een niet-valide argument.

Ad. 9. Van een niet door een gewenste uitkomst gestuurde zoekactie naar alternatieven is in de verkenning niet gebleken. Zomaar beweren dat er geen alternatieven zijn is niet-aanvaardbaar.

Verder. De doelgroepen bezoekers van de studentensociëteiten, medewerkers en bezoekers van de ondernemers op het Lucasbolwerk, bewoners en horecabezoekers (blz. 3 Verkenning) komen in de argumentatie niet aan bod. Navraag bij de studentensociëteiten, bij enkele ondernemers en bij horecabedrijven heeft opgeleverd dat de rapporteurs (of hun medewerkers) zich niet met de door ons gesproken personen/bedrijven in verbinding hebben gesteld. Er staat geenszins vast dat de bedoelde categorieën wel met de fietsenstalling geholpen zijn.

In reactie op een vraag van de heer Haffmans (Verslag, bladzijde 6) voor wie de stalling bedoeld is geeft mevrouw Lommen weliswaar aan dat de horecabezoekers ook gebaat zijn bij de stalling. Maar dit is gezien onze eigen verkenning een aanname en geen onderbouwde wijsheid. Overigens geeft het rapport Verkenning aan dat een onderzoek in de buurt naar de stallingsbehoefte nog moet plaatsvinden.

Het rapport van Goudappel Coffeng geeft aan dat de niet-schouwburgbezoekers weinig tot niet geneigd zijn hun fiets bewaakt te stallen. Deze bevinding van een gerenommeerd bureau indiceert dat het nut van de beoogde fietsenstalling Lucasbolwerk beperkt is. Het voorstel van de Fietzersbond is dan een goedkope en simpele oplossing voor het diefstalrisico dat sommige schouwburgbezoekers aanwezig achten.

De heer Haffmans (Verslag, blz. 5) stelde de vraag of de randvoorwaarden die voor de ondergrondse zaal gelden ook gelden voor de ondergrondse fietsenstalling. Het antwoord van mevrouw Lommen was duidelijk: nee. Als we echter kijken naar de gemeentelijke correspondentie inzake de opdrachtverlening aan Van Hoogevest voor het ontwerp van de ondergrondse fietsenstalling, dan moeten we vaststellen dat dit heel wat genuanceerder ligt.

Wij hebben de stellige indruk dat de achtergrond hiervan is dat Van Hoogevest (of welke ontwerper dan ook) niet in staat is een fietsenstalling te ontwerpen die past binnen de randvoorwaarden die voor de ondergrondse zaal gelden. De fietsenstallingentree moet om redenen van veiligheid aan drie zijden omrand zijn met een laag hekwerk of een lage muur. Daarnaast moet om redenen van veiligheid de ingangspartij bij donker verlicht zijn, waarmee de relatieve donkerte van het parkgedeelte teniet wordt gedaan. Verder moet er op grond van de Arboret een daglichttoetreding voor het in de stalling werkzame personeel zijn: een glasplaat of -koepel in het gazon, dan wel een kantoortje dat gedeeltelijk boven het maaiveld uitsteekt en tevens een glaswand bevat. Voor het functioneren van de stalling is het noodzakelijk (verlichte) bebording aan te brengen. Indien een nooduitgang bij het trappetje naast de Lucasbrug te duur uitvalt (- dit is waarschijnlijk -) zal er op grond van het vernieuwde Bouwbesluit op het maaiveld een nooduitganggebouwtje geplaatst moeten worden. Dan nog beweren dat dit een kwaliteitsimpuls voor het park betekent en dat de ecologische verbindingzone, hoewel gecompliceerd, intact blijft, is onwaarachtig.

De fietstellingen

De fietstellingen zijn in juni gehouden. Voor de verwachte piekmomenten alsook voor de nulmeting is slechts één telling gedaan. Het is zeer goed voorstelbaar, dat er op de bewuste avond toevallig wat meer/minder mensen in de schouwburg, de nabij gelegen horeca en de nabij gelegen studentensociëteiten waren. Het weer was die avond wisselvallig.

Aangenomen mag worden, maar onderzoek moet het uitwijzen, dat mensen in juni eerder geneigd zijn om met de fiets te gaan dan in de herfst of winter. In de berekeningen is hiermee geen rekening

gehouden. Bovendien is geen rekening gehouden met zwerffietsen, fietswrakken, weesfietsen, die er volop geweest moeten zijn daar er al vier maanden geen verwijderactie was geweest.

(<http://www.utrecht.nl/smartsite.dws?id=78855>)

In hoofdstuk 5 van Verkenningen worden enkele globale opmerkingen gemaakt met betrekking tot technische haalbaarheid, functionele randvoorwaarden, locatiegebonden randvoorwaarden tijdens en na realisatie, schetsontwerpen. Hoewel in hoofdstuk 6 enkele vage, ongespecificeerde uitspraken worden gedaan met betrekking tot de investerings- en exploitatiekosten, is het passend in hoofdstuk 5 hieromtrent randvoorwaardelijke eisen te stellen.

Wij missen eisen met betrekking tot het maatschappelijk draagvlak, leefbaarheid en leefmilieu, het behoud van het park in overeenstemming met de monumentaanwijzing door het rijk en het gemeentelijk beleid met betrekking tot "groen" en – meer specifiek - het singelplantsoen, de veiligheid van voetgangers en fietsers die over Lucasbrug en Lucasbolwerk passeren, investerings- en exploitatiekosten.

Met het staande beleid verbonden randvoorwaarden met betrekking tot het groen zijn alleszins relevant, immers Utrecht, in het bijzonder de binnenstad en de omliggende buurten, heeft – uitgaande van gemeentelijke beleidsdocumenten - een groot tekort aan buurt- en wijkgroen¹. Een tekort aan buurt- en wijkgroen kan per definitie niet gecompenseerd worden door Amelisweerd, het parkbos benoorden de Gageldijk, de Utrechtse Heuvelrug of de Veluwe.

Tot zover onze reactie voor dit moment.

Wij zijn graag bereid om op uw verzoek en op afspraak een of meerdere elementen van onze reactie mondeling toe te lichten mochten deze onverhoopt voor u niet duidelijk genoeg zijn.

Met vriendelijke groet,

Bestuur Vereniging Comité Behoud Lucasbolwerk

---

¹ In deel 1 van het Groenstructuurplan 1989 is op de blz. 39-41 het tekort aan buurt- en wijkgroen grafisch aangegeven. In kwantitatieve zin kan men het tekort zelf bepalen op grond van de normen van het Groenstructuurplan, de bestaande oppervlakten van openbaar wijk- en buurtgroen volgens gemeentelijke gegevens uit 1997 en demografische gegevens van 2010. Men komt dan uit op - *gemeten aan het gemeentelijk beleid zelf* (!) - een tekort van 56,8 ha (ruim een halve vierkante kilometer) aan buurt- en wijkgroen, waarvan een aanzienlijk deel toekomt aan de binnenstad en de omliggende buurten.